

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A Közösség lisszaboni programjának végrehajtása: a Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Több kutatás és innováció – Beruházás a növekedés és a foglalkoztatás érdekében”

COM(2005) 488 final

(2006/C 309/02)

2005. október 12-én az Európai Bizottság az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján úgy határozott, hogy kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció véleményét 2006. május 31-én elfogadta. (Előadó: Lucia FUSCO.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. július 5–6-án tartott 428. plenáris ülésén (a július 5-i ülésnapon) 152 szavazattal, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Előzmények és az Európai Bizottság közleményének összefoglalása

1.1 Az Európai Bizottság közleményének célja **közös megközelítés bemutatása** ⁽¹⁾ a kutatás és az innováció terén a lisszaboni programnak a 2000. márciusi lisszaboni Európai Tanács döntései értelmében történő megvalósítása keretében, mely szerint az Európai Uniónak 2010-ig „a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdasági térségévé kell válnia, amely képes a fenntartható gazdasági fejlődésre, s ugyanakkor a foglalkoztatás mennyiségi és minőségi javítására, továbbá nagyobb társadalmi kohézió megeremtésére”. A Tanács megerősítette az Európai Bizottság által az „Egységes Európai Kutatási Térség felé” című közleményében javasolt tervet. ⁽²⁾

1.2 A barcelonai Európai Tanács 2002. márciusi állásfoglalásában megfogalmazta azt a célkitűzést, hogy az Európai Uniónak növelnie kell a kutatás-fejlesztésbe (K+F) történő befektetéseit annak érdekében, hogy ezek aránya 2010-re elérje a 3 %-ot, valamint a magánbefektetések arányának 2/3-ra való növelésének szükségességét, míg a 2003-as brüsszeli Európai Tanács konkrét cselekvéseket kért.

1.3 Az Európai Bizottság 2002 szeptemberében kiadott „Több kutatást Európában – a GDP 3 %-a felé” tárgyú előzetes közleményének megfelelően 2003. április 30-i „Befektetés a kutatásba: cselekvési terv Európa számára” című közleményében felsorolja a nemzeti és európai szinten szükséges cselekvéseket. ⁽³⁾ A K+F-fel kapcsolatos első hivatalos adatok szerint 2003-ban „a K+F hatásfoka majdnem stagnált az EU GDP-jének 1,93 %-án”. A célt kizárólag Finnország és Svédország érte el.

1.4 Az Európai Tanács 2005 márciusában fogadta el az újraindított lisszaboni stratégiát. ⁽⁴⁾ Ezt a közös politikai szándékot a 2005 októberében Hampton Courtban, az európai állam- és kormányfők informális találkozáján is megerősítették,

annak érdekében, hogy meg lehessen felelni a nagyobb versenyképességre irányuló egyre jelentősebb igénynek a globalizálódott versenyben.

1.5 Az Európai Bizottság – miután tevékenységét a megújított lisszaboni stratégiához igazította – közzétette első kezdeményezését a 2010-re megeremtetni kívánt európai információs társadalomról ⁽⁵⁾, amelyben azt kéri a tagállamoktól, hogy 2005. október közepéig határozzák meg nemzeti reformprogramjaikban az információs társadalommal kapcsolatos nemzeti prioritásait az i2010-ről szóló közleményben szereplő célkitűzések megvalósítása érdekében.

1.6 A javasolt lehetőségeket és tevékenységeket a külső és belső összefüggések között fennálló ellentét igazolja: egyrészt az éles nemzetközi verseny, másrészt a nemzeti piacok merevsége és szétszakadozottsága az egységes európai térség és a magasan képzett munkavállalók mobilitása megeremtésének szükségessége ellenére. Az Európai Bizottság idevonatkozó behatárolt hatásköreinek tudatában főként „katalizátorszerepet” kíván játszani.

1.7 A közlemény új ismeretek és ezekhez kapcsolódó alkalmazások kialakítását és a kutatás szabályozását célzó **kutatási politika**, valamint olyan **innovációs politika** segítségével kívánja erősíteni a kutatás és a fejlesztés közötti kapcsolatokat, amely az ismeretek gazdasági értékévé és kereskedelmi sikerré alakítását tűzi ki célul. A jobb szabályozást célzó megközelítés keretében **hatásértékelés** készül minden olyan intézkedésről, amely esetlegesen befolyásolhatja a versenyképességet.

1.8 A közleményt kísérő értékelés a következő három politikai lehetőséget mérlegeli, és közülük a legutolsót választja ⁽⁶⁾:

- be nem avatkozás,
- integrációs politika,
- közös megközelítés.

⁽¹⁾ A COM(2005) 488 final dokumentum SEC (2005) 1289 melléklete. Hatástanulmány, melynek során az Európai Bizottság a közös megközelítés 3. fajtáját választja.

⁽²⁾ HL C 204., 2000.7.18.

⁽³⁾ COM(2002) 499 final.

⁽⁴⁾ „Közös munkával a növekedésért és a munkahelyekért: A lisszaboni stratégia új kezdete” COM(2005) 24 final, 2005.2.2., valamint „Közös cselekvések a növekedésért és a foglalkoztatásért: A Közös lisszaboni programja”, COM(2005) 330 final, 2005.7.20.

⁽⁵⁾ COM(2005) 229 final és SEC(2005) 717 2005. június 1. „i2010: európai információs társadalom a növekedésért és a foglalkoztatásért” a növekedés és foglalkoztatás előmozdítására az információs társadalom iparágában és a médiában. Az EU gazdasági ágazatára koncentrálni, ami megmagyarázza a 40 %-os növekedést a z Unió termelékenységére és a 25 %-os növekedést a GDP-je terén.

⁽⁶⁾ SEC(2005)1289, Hatásértékelés

1.9 A közleményben javasolt cselekvési terv a következő négy részből áll:

- A kutatás és innováció központi szerepe az EU szakpolitikaiban;
- A kutatás és innováció központi szerepe az EU általi finanszírozásban;
- A kutatás és innováció központi szerepe az üzleti életben;
- Javított kutatási és innovációs politikák.

1.10 A tizenkilenc cselekvés három fő területre koncentrálódik: állami politika és szabályozás, pénzügyek és adóztatás⁽⁷⁾, a magánszereplők feladata⁽⁸⁾.

1.11 Úgy tűnik, hogy a közlemény követte az előző, 2003-as közlemény által kijelölt utat. Az Európai Bizottság emellett kiemeli, hogy a nemzeti reformprogramok egyértelműen kiterjednek a kutatásra és az innovációra is. A nemzeti reformprogramok ezért az európai érdekeltégű tevékenységek számára létrehozott közösségi támogatásban részesülnek, valamint segítik azokat a politikák koordinált fejlődéséért felelős tanácsok, és a javított kölcsönös tanulási platformok minden olyan régióban, ahol a határokon átnyúló együttműködés jelentős hozzáadott értéket teremt. A K+F terén tett erőfeszítéseket elismeri a Stabilitási Paktum, amely engedélyezi, hogy az ezzel kapcsolatos kiadások túllépjék a deficit 3 %-át.

1.12 Az EGSZB figyelembe veszi az Esko Aho jelentést is, bár ez utóbbi nem tárgya a jelen konzultációnak. Az EGSZB megállapítja, hogy a 2006. tavaszi Európai Tanácson kiadott közlemény 3.1. „A tudásba és az innovációba való nagyobb mértékű beruházás” című pontjában az Európai Bizottság nem a COM(2005) 488 final dokumentumra hivatkozik, hanem az Esko Aho jelentésre. Az EGSZB sajnálja, hogy ez utóbbi tárgyában sem konzultációt, sem előzetes értékelést nem tartottak, és bevonja azt a jelenlegi vitába.

1.13 2005 októberében Hampton Courtban négy tagból álló csoportot neveztek ki, melynek vezetésével Esko Aho urat bízták meg. A 2006. januári jelentés, amelyet az Európai Bizottság a 2006. tavaszi Európai Tanács céljából kapott meg, ajánlásokat tartalmaz az európai és nemzeti szinten kutatási és innovációs célból szervezett kezdeményezések megvalósításának felgyorsítására. A jelentés alapja a tárgyalta közlemény, azonban nagyobb mértékű integrációt javasol (a SEC(2005) 1289 második opciója). 2006 márciusában a jelentést a Versenyképességi Tanács és a brüsszeli Európai Tanács elé terjesztették. Ez utóbbi rámutatott az Aho jelentés fontosságára, és arra kérte az Európai Bizottságot, hogy 2006 szeptemberére készítsen róla értékelést⁽⁹⁾.

⁽⁷⁾ Az állami és magánforrások mozgósítása; előnyösebb adózás, európai strukturális alapok, a KKV-k hozzáférése a finanszírozáshoz.

⁽⁸⁾ Egyetemi-ipari partnerségek, központok és klaszterek, proaktív támogató szolgáltatások a vállalkozások és fejlesztési szolgáltatások részére.

⁽⁹⁾ A 2006. március 23–24-i brüsszeli Európai Tanács elnökségi következtetése.

2. Általános megjegyzések

2.1 Az EGSZB elégedettségét fejezi ki a tárgyalta közleménnyel kapcsolatban – amelynek kiindulópontja a *növekedést és foglalkoztatást elősegítő partnerség* – mivel az teljes mértékben le kívánja fedni a kutatást és innovációt, beleértve a nem technológiai innovációt is. Olyan cselekvéseket vázol fel, melyek által túlteljesíthető a barcelonai 3 %⁽¹⁰⁾, valamint általánosságban szól a közösségi szerepvállalásokról, és részletezi a folyamatban lévő, illetve tervezett kutatást és innovációt támogató intézkedéseket⁽¹¹⁾.

2.2 A közlemény szerint egyre fokozódik a befektetések vonzására irányuló világméretű verseny a kutatásban és innovációban, az olyan feltörekvő országokban is, mint Kína, India, vagy Brazília. „Az EU és az Amerikai Egyesült Államok közötti különbség a kutatásokba történő befektetések terén már meghaladja a 120 milliárd eurót és évről évre gyorsan növekszik”⁽¹²⁾. A verseny olyan nagy mértékű Európa számára, hogy egyetlen tagállam sem tudna önállóan sikeres lenni. Egyedül a nemzetek közötti szinergiák tehetik lehetővé a kutatás és az innováció fejlesztését, valamint ezek átalakítását növekedéssé és munkává. Ezen kívül a kutatás és innováció az EU gazdasága fenntarthatóságának növeléséhez is szükséges, hogy a gazdasági növekedés, a társadalmi fejlődés és a környezetvédelem számára egyaránt előnyös megoldások jöjjenek létre.

2.3 A cselekvési terv által a tagállamok többsége nemzeti intézkedések bevezetését kezdte meg a K+F ösztönzésére a magánszektorban, valamint azon célok támogatására, melyek segítségével a kutatásba történő befektetések 2010-re a GDP 2,6 %-ára növelhetők. Az adókedvezményeknek ebben a tekintetben kiemelt jelentősége van⁽¹³⁾. A kutatás intenzitása az EU-ban ennek ellenére többé-kevésbé stagnál, még a magánszektorban is. A helyzet nyugtalanító.

2.4 A cselekvések megindokolása vitához vezet az uniós tagállamok és más országok termelékenységének összehasonlítása tekintetében.

2.4.1 Egyrészt a termelékenységet többféleképpen meg lehet határozni (az adott termék vagy szolgáltatás gyártott mennyiségének, illetve a gyártási folyamat során felhasznált valamely tényező mennyiségének arányaként). A leggyakrabban használt mérési módszer egy tényezőt – a munkát – vesz figyelembe, mutatóként pedig az ipari ágazatban a dolgozók óránkénti teljesítményét. Ezt az értéket könnyen ki lehet számolni, de csak részleges érvényű, mivel a tőke szerepét nem veszi figyelembe a termelési folyamat során.

⁽¹⁰⁾ INI/2006/2005: 2005.10.12., a COM(2005) 488 final európai parlamenti elemzésének megfelelően.

⁽¹¹⁾ SEC(2005) 1253 – a COM(2005) 488 final melléklete „Nem valósult meg”.

⁽¹²⁾ COM(2003) 226 final., 2.pont.

⁽¹³⁾ Nyolc tagállamban már bevezették az adóelőnyöket, és a kutatásba történő közvetlen befektetések 13 %-a ezeknek köszönhető az említett tagállamokban.

2.4.2 Másrészt az Európa és az Egyesült Államok közötti összehasonlítás során nem szabad általánosítani, inkább az ágazatonkénti és államonkénti különbségeket kell elkülöníteni, még egy olyan ország esetében is, mint az Egyesült Államok. Léteznek versenyképes európai ágazatok és országok, melyek termelékenységüket tekintve jelentős fejlődésen mentek keresztül. A teljes EU-t tekintve O'Mahony és van Ark (2003) úgy véli, hogy a munkaegységenkénti költségekkel kapcsolatos számítások a feldolgozóiparban arra engednek következtetni, hogy a csúcstechnológia ágazataiban az EU nem versenyképes az Egyesült Államokkal, más területen viszont igen. A hagyományos iparágakban azonban nem az Egyesült Államok a legfőbb versenytárs, hanem az alacsony munkabéretet fizető harmadik országok, amelyek nagy nyomást gyakorolnak az EU-ra. Dosi, Llerena és Labini nézőpontja kritikussabb, és nem kezelik tabuként az európai iparpolitika szükségességét.

2.4.3 Harmadrészt a legjobb mérési módszer a többlettermelés, vagy *total factor productivity* (TFP) lenne, amely „a GDP-t hozzáigazítja a számítások során használt összes termelési tényező különbségeihez” (Calderon, 2001), és jobb összehasonlítást tesz lehetővé az országok között. Az országok közötti termelékenységi különbségek megmagyarázására az empirikus tanulmányok a termelékenység növelésének, a munkaerőnek és/vagy a termelékenység összességének meghatározó tényezőit három csoportra osztották. Mivel azonban az országok kölcsönös függőségi viszonyban vannak egymással, Calderon azt állítja, hogy az országok TFP-jében jelentkező különbségek a technológia elterjedésének sebessége miatt alakultak ki (a kereskedelem, a közvetlen külföldi befektetések, a migráció által) ⁽¹⁴⁾.

2.4.4 Ha az elterjesztés gyorsaságának biztosításában rejlik a különbség, a terjesztéshez nélkülözhetetlenek lesznek az innovatív kisvállalkozások, amelyek egyúttal új piacokat is teremtenek. Ugyanezen okból a stratégiai prioritások kiválasztása a kutatás és az innováció területén hozzájárulhat az ismeretek gyorsabb elterjesztéséhez.

2.4.5 Végül a képzett munkaerő biztosítása és a vállalkozások beruházásainak helye olyan kérdések, amelyek mind az Egyesült Államokat, mind Európát foglalkoztatják, főként Kína tekintetében, amely jelenleg 75 ezer magasan képzett munkaerő hiányával küzd ahhoz, hogy szolgáltatói gazdasággá váljon.

2.5 Az előbbieken alapján úgy tűnik, két makrogazdasági szemléletmód létezik, amelyek meghatározzák a politikák megválasztását. Egyrésztől sürögősen szükség van a szervezeti innovációra, amely a technikai innováció előfeltétele (Lam 2005 és OCDE 2005), az európai intézmények tekintetében is (Sachwald 2005, Sapir et al 2003, Esko Aho 2006); másrésztől az ok, amely miatt az európai vállalkozások nem fektetnek be eleget a K+F-be és az innovációba, az olyan „innovációbarát” piac hiánya, amelyre be lehetne vezetni az új termékeket és szolgáltatásokat (Esko Aho 2006). Az EGSZB mindazonáltal megjegyzi, hogy a vállalkozói szellem és a kockázatvállalás továbbra is elengedhetetlen.

⁽¹⁴⁾ Ibid, Calderon 2001, 19. o.

2.6 Azt, hogy a piac mint innovációt generáló tényező helyzete nem kielégítő, a szakirodalom széles körben elismeri Arrow-tól (1962) egészen Dasguptáig és Stiglitz-ig (1980). Az Európai Bizottság keretprogramjait messzemenően a mikro-szintű, a vállalkozások K+F-jét érintő aktív támogatás ésszerűségére alapozták, amely egyaránt támogatja a K+F-et és népszerűsíti az együttműködést a legnehezebb akadályok leküzdése érdekében (segítség a partnerek keresésében, olyan közös cselekvési módok támogatása, amelyek többek között a piacra jutás, a *downstreaming* és a méretgazdaságosságból eredő megtakarítások előnyeit nyújtják). Ezek a kezdeményezések azonban nem bizonyultak elégségesnek ahhoz, hogy az EU egészében elindítsák az innováció fenntartható dinamikáját.

2.7 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság hangsúlyt helyez a „meso”, az ágazati és határokon átnyúló szintekre. A partnerségi eszközök, hálózatok, láncok, agglomerációk, fórumok és párbeszédok is mutatják, hogy mekkora szerepe van a vállalkozások és szervezetek közötti kapcsolatoknak, a külső hatásoknak és az utóhatásoknak, illetve a földrajzi szempontoknak az innováció megkönnyítésében. A koordináció e területei megkönnyítik az innovációs célú befektetések szintje szempontjából döntő tényezők, illetve szűk keresztmetszetek beazonosítását.

2.8 A megközelítést és a javasolt cselekvéseket azonban nem kísérik költségvetési útmutatások, bár megvalósításukhoz jelentős koordinációs erőforrásokra és képességekre lenne szükség. Ezen felül, ugyanazon az oldalon, amelyen az Európai Bizottság a 2006-os tavaszi Európai Tanácshoz intézett közleményében megemlíti a jelen közleményt, a következőkre emlékeztet: „A jogalkotási javaslatok csak akkor lesznek majd eredményesek, ha a Tanács és a Parlament elfogadta azokat. Ezen kívül a finanszírozással kapcsolatos intézkedések nagy része a 2007–2013-as időszakra vonatkozó pénzügyi terv tényleges megvalósításának függvénye. A javasolt intézkedések így csupán tájékoztató jellegűek”.

2.9 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy mielőbb adjon – a nyomon követésére és értékelésére vonatkozó átlátható rendszerrel együtt – támpontokat a jelen közleményben leírt intézkedések költségvetésével kapcsolatban egy pontosan meghatározott időpontig, például 2008-ig. Az EGSZB szükségesnek tartja, hogy az Európai Bizottság készítsen jelentést, amely összefoglalja a szakértői csoportok minden olyan jelentését, amelyek közvetlen kapcsolatban vannak a közleménnyel, valamint az elkészült értékelést és ajánlásokat. Az említett útmutatásoknak összhangban kell lenniük a választott opcióval és intézkedésekkel. Végül pedig a jelenlegi szétszabdottság megszüntetésére irányuló erőfeszítések támogatása érdekében kívánatos lenne a COM(2005) 488 dokumentumban javasolt cselekvések koordinációjáért felelős személyek nyilván tartásának elkészítése a régiók, a tagállamok és az uniós intézmények szintjén. Az Európai Bizottság az országonkénti, a kutatással és innovációval foglalkozó intézeteket tartalmazó *Trendcharts* elkészítésével jelentős erőfeszítést tett, amely kiindulási alapként szolgálhat a nyilván tartás elkészítéséhez. Megfontolásra érdemesek az Egyesült Államokban a kutatás és innováció területén bevezetett *virtuális ügynökségekkel* kapcsolatban szerzett tapasztalatok is.

2.10 Az EGSZB emellett megállapítja, hogy a legfontosabb fogalmak (kutatás, innováció, tudás, technológia) nem kerülnek meghatározásra a közleményben. Mindezt annak ellenére, hogy az Európai Bizottság az említett meghatározások kialakítása érdekében támogatta a transzeurópai kutatásokat. Az Eurostat és az OCDE meghatározta az innováció fogalmát. A legutóbbi *European Innovation Scoreboard* (Európai Innovációs Eredményjelző) az innováció forrásainak és teljesítményének arányáról kidolgozta az *innováció hatékonyságának* fogalmát, és a K+F-et az innováció forrásaként értékeli. Ezenkívül jobban meg kellene különböztetni a kutatásra és innovációra irányuló közvetlen cselekvéseket, illetve azokat a politikákat, amelyek az innováció megteremtése érdekében a feltételek javítására irányulnak (ilyen például a mobilis emberi erőforrások képzése, fogadása és betanítása, a KKV-k és a kevésbé fejlett régiók támogatása az IKT bevezetése során, mivel náluk a költségek arányosan magasabbak, mint más szereplők esetében). Vagyis különbséget kell tenni az innováció mint a piacon lévő új termékek és szolgáltatások összessége, illetve az innováció mint folyamat között. Az előbbi szükséges, de nem elégséges feltétele a dinamikus belső fejlődésnek.

2.11 Az EGSZB igen aktívan követi nyomon a témát, a COM 488-as dokumentum által érintett számos témakörben több vélemény született. Hely hiányában az EGSZB itt csak vázlatosan tér ki a következő véleményeire: az európai kutatási térségről szóló véleményre, amely már a COM 488 összes témáját megemlítette (CESE 595/2000), főként a 7., „Kutatás és technológiai innováció” című pontban, illetve a 8., „A kutatóközpontok és az ipar közötti személyi cserék” szükségességéről szóló pontban.

2.12 Az EGSZB 724/2001 számú, a tudományokról és a társadalomról szóló véleménye az alapkutatásoknak a nagy felfedezések többségénél játszott kiemelt szerepét hangsúlyozza. Az EGSZB az európai alapkutatásról és annak az alkalmazott kutatásokkal való összefüggéseiről szóló véleménye⁽¹⁵⁾ a 2.5. pontban kiemeli a szabadalmak problémáját, amellyel kapcsolatban az EGSZB megemlíti az európai szabadalmi rendszer kiépítésének égető szükségességét, amely, az Amerikai Egyesült Államokban már létező rendszerhez hasonlóan türelmi időt határoz meg a felfedezésről szóló tudományos publikáció megjelenése, illetve a felfedezés használati szabadalma között. A közösségi szabadalomnak gyorsan odaítélhetőnek és alacsony költségűnek kell lennie. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki annak – nyelvi problémák miatti – késedelméért.

2.13 Az EGSZB az európai kutatási térségben dolgozó kutatókról szóló véleménye támogatja az európai kutatók char-táját⁽¹⁶⁾, valamint 5.4. pontjában az akadémiai körök és az ipar közötti cserekapcsolatokra szólít fel, és javasolja a sokéves tapasztalattal rendelkező szakértők tudásának nagyobb figyelembe vételét, emellett a szociális biztonság és a lakhatás több tényezőjének kompatibilitását és elismerését, a „család összetartásának” biztosítása érdekében (5.5.5. pont). Említést érdemel

⁽¹⁵⁾ HL C 110., 2004.04.30.

⁽¹⁶⁾ HL C 110., 2004.04.30.

még a tudományról és technológiáról szóló vélemény⁽¹⁷⁾; a 7. kutatási keretprogramról szóló vélemény, amelyben az EGSZB elismeri a program fontosságát, és szól annak finanszírozásáról, illetve – kutatási területek alapján – 9 alprogramra történő felosztásáról⁽¹⁸⁾, mely alprogramokról az EGSZB külön véleményeket készített⁽¹⁹⁾.

2.14 A versenyképességről és az innovációról (2007–2013)⁽²⁰⁾ szóló véleményében az EGSZB kiemeli a KKV-k, valamint a szociális partnerek részvételének fontosságát az innováció során⁽²¹⁾. A sikeres innováció érdekében nagy mértékben be kell vonni őket. Előkészületben lévő, az EU feldolgozóipara megerősítésének politikai keretéről szóló véleménye üdvözli az ágazatokra helyezett hangsúlyt, de emlékeztet arra, hogy a koordinációhoz forrásokra van szükség, a költségvetés azonban hiányzik, valamint reméli, hogy a munkaerő képzettsége, amely továbbra is ágazatközi téma, elegendő figyelmet kap majd. Az említett integráltabb iparpolitika igen nagy jelentőségű: „...mintegy 34 millió embernek ad munkát. Ezen felül (...) az EU magánszektora K+F ráfordításainak több mint 80 %-át a gyár- iparban költik el”.

3. Részletes megjegyzések

3.1 Az EGSZB különösen egyetért az Európai Bizottság a szellemi tulajdon versenyképes európai rendszerének létrehozására irányuló erőfeszítéseivel, illetve a kutatási eredmények elterjesztésének szabályaival (2007–2013), és javasolja, hogy szenteljünk külön figyelmet az innovációs szabadalmak kezelésének a 2.7. pontban említett eszközök esetében, illetve azok által.

3.2 Az ismeretek elterjesztésének hatékonyabb rendszere alapvető fontosságú a versenyképesség szempontjából. Fontos megemlíteni az *Innovation Relay Centres* példáját, valamint az Európai Bizottság arra vonatkozó javaslatát, hogy a versenyképességi és innovációs keretprogram megvalósításnak keretében a KKV-k szakértői tanácsadásra jogosító utalványokat kapjanak innovációs stratégiájuk kidolgozásához. A határokon átnyúló klaszterek megkönnyítenék az ismeretek elterjesztését, jelentőségüket egy jövőbeni, európai klaszterekről szóló közlemény is megemlíti majd. A klaszterekkel kapcsolatos adatbázis létrehozására 2006-tól kezdődően kerül sor.

3.3 Az EGSZB rámutat az innováció társadalmi dimenziójának fontosságára és a humán- és a társadalmi tőke kutatást elősegítő szerepének elismerésére, valamint reméli, hogy a következő Oslói Kézikönyv (OCDE Eurostat) tartalmaz majd ennek figyelembe vételéhez szükséges statisztikákat, beleértve a képzett humántőke, az egyetemek és más oktatási intézmények, illetve az ipar, az állami szervezetek és az egyetemek közös platformjai innovációs erejének méréséhez szükséges mutatókat is.

⁽¹⁷⁾ HL C 157., 2005.06.26.

⁽¹⁸⁾ HL C 65., 2006.03.17.

⁽¹⁹⁾ Nanotechnológia, biotechnológia, egészségkutatás, információs technológiák, energiakutatás (beleértve a fúziós energia kutatását is), úrkutatás és biztonságtechnikai kutatások.

⁽²⁰⁾ HL C 65., 2006.03.17.

⁽²¹⁾ „Az európai vállalkozások 98 %-a kis- és középvállalkozás (KKV). A magánszférában ők bocsátják rendelkezésre a munkahelyek 55 %-át. A KKV-kban a termelési folyamatok, a termékek és a szolgáltatások innovációja szempontjából kitűnő lehetőségek rejlenek.”

3.4 Az állami innovációs támogatásokkal kapcsolatban, amelyek jelentős ösztönző erőként hathatnak a vállalkozások kutatásra fordított kiadásaira, az EGSZB üdvözlöi a KKV-kre irányuló figyelmet, és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a munkahelyek teremtését csak akkor tekintse a kutatásba és innovációba történő befektetésnek, ha ezeket a munkahelyeket pontosan ilyen célból hozták létre. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy szükség van innovatív KKV-k létrehozásának elősegítésére olyan eszközök segítségével, mint például a kockázati tőke, valamint az Európai Beruházási Alap bevonásának biztosítása által.

3.5 Az innováció egyik fontos tényezője, hogy minden szinten megfelelő humán erőforrások álljanak rendelkezésre, tekintettel a 2.4.5. pontban említett globális versenyre. A közlemény a tudományos erőforrásokra összpontosít. Ezzel szemben a nem tudományos képzett munkaerő támogatására is szükség lenne. Fontos a specifikus képességekre és tudásra vonatkozó kereslet és kínálat egyensúlyba hozása is az ágazatok szükségleteinek megfelelően. Ahhoz, hogy hatékony és gyors megoldásokat találjunk, minden szociális partner és érintett fél részvételére szükség van. Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot arra, hogy kezdeményezzen vitát ebben a témában.

3.6 A nagyobb mobilitás megteremtéséhez előrelépésekre lenne szükség az egyes ágazatokra, illetve témákra vonatkozó közös európai kompetencia-charták kidolgozásában, melynek során nem szabad megfedkezni a képzés minőségi kérdéseiről sem (értékek, egyenlő esélyek). Mivel a Foglalkoztatási Főigazgatóság és az Oktatási és Kulturális Főigazgatóság is foglalkozik a humán erőforrások témájával, a teljes paletta lefedése érdekében fontos lenne a kutatással és az innovációval kapcsolatos kezdeményezéseik integrálása e közleménybe.

3.7 Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy minden lehetséges ágazatban támogassa a kutatást és az innovációt – a versenyképesség problémái nem korlátozódnak a magas szintű technológiák ágazatára. A javasolt intézkedésekbe be lehetne vonni az új technológiák kis- és középvállalkozásokban történő bevezetéséből eredő változások stratégiai kezelését. Ennek során döntő jelentősége van a szociális partnerek és más érintett felek részvételének.

3.8 Az EGSZB egyetért az Esko Aho-jelentéssel abban a tekintetben, hogy a 250 munkavállalónál többet foglalkoztató vállalkozások nem kapják meg a szükséges figyelmet – ennek egyik lehetséges oka, hogy a KKV-k meghatározása Európában szűkebb körre terjed ki, mint az Egyesült Államokban, vagy Japánban. Az EGSZB véleménye szerint külön figyelmet kell szentelni az innovatív KKV-knak a társadalmi kohézió által jellemzett innovatív európai gazdaság megteremtése érdekében. Nem meglepő, hogy Emilia Romagna tartomány, mely része a Paxis (*Pilot action of excellence on innovative start-ups*) hálózatnak, az egyik legaktívabb területnek számít, habár Olaszország többi innovációs mutatója kevésbé kedvező. Emellett a vállalkozá-

sokat támogató szolgáltatásoknak is specializálódniuk kell a KKV-k különböző formáinak (szövetkezetek, más szociális gazdasági vállalkozások stb.) egyéni sajátosságaihoz való alkalmazkodás érdekében.

3.9 Az EGSZB azt szeretné, ha az Európai Bizottság megemlítené a más régiókkal közös, kutatásra és innovációra vonatkozó intézkedéseket is. Az Európai Bizottság a *TrendCharts*-ban és különböző egyéb kezdeményezéseiben már világméretekben gondolkodik. A 2001. június 25-i, az Európai Kutatási Térség (EKT) nemzetközi dimenziójáról szóló COM (2001) 346. sz. közlemény után a 6. Kutatási és Fejlesztési Keretprogram INCO-ról szóló része kifejezetten támogatta a harmadik országok részvételét, és így tett a 7. Kutatási és Fejlesztési Keretprogram is. Ezekre a cselekvésekre a javasolt paletta külön részprogramjainak keretében még jobban fel lehetne hívni a figyelmet. Több elemzésre van szükség a városi térségek és nagyvárosok innovációban betöltött szerepével kapcsolatban is.

3.10 Az EGSZB azt javasolja az Európai Bizottságnak, hogy gondolja át a technológiai befektetések, a liberalizáció és a szerkezetátalakítás ütemtervét, mivel a vállalkozások, főként a legnagyobbak arra kényszerülnek, hogy egyidejűleg foglalkozzanak az ellenőrzésben bekövetkezett változásokkal, illetve a kutatás és innováció területén szükséges befektetésekkel (például az energia, a szállítás, a hálózati iparágak területén).

3.11 Emellett az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy szükség lehet az arany középut megtalálására a vállalkozások új termékekkel és szolgáltatásokkal kapcsolatos közös marketingjére és a licencek közös kiadására irányuló terjesztés és innováció, illetve a versenyjog között.

3.12 Az EGSZB úgy véli, hogy az innováció hozzájárulhat a társadalmi kohézió és a versenyképes gazdaság megteremtéséhez, de önmagában nem tekinthető végeredménynek. Az EGSZB – a kihívás nagyságának tudatában – arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az innováció, a versenyképesség és a társadalmi kohézió kapcsolatainak jobb megismeréséhez készítsen statisztikákat és támogassa az ezt vizsgáló tanulmányokat annak érdekében, hogy az eredményeket világosan és hatékonyan ki lehessen értékelni, és meggyőzően lehessen továbbítani az európai polgárok felé. Mások szavaival élve: nagyra törő, technológiai szempontból merész, ugyanakkor társadalmi és politikai belső értéküknél fogva indokolható projektekre van szükség (Dosi et al, 2005).

3.13 Ezenkívül, amennyiben az innovációt rendszerként fogjuk fel, az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy hangolja össze tevékenységét az Európai Befektetési Bankkal (EBB) annak érdekében, hogy biztosítva legyen a szinergia az EBB programjai, az Európai Beruházási Alap, a 7. Kutatási és Fejlesztési Keretprogram, illetve a versenyképességi és innovációs keretprogram (CIP) között, mely által az innováció dinamikus és jól strukturált rendszerre válik.

Brüsszel, 2006. július 5.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND